

Sygn. akt I C 767/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2022 r.

Sąd Rejonowy w Tczewie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Dominika Czarnecka

Protokolant: Marta Antonowicz

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2022 r. w Tczewie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko M. J.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1817 zł (tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt C 767/21

UZASADNIENIE

W dniu 25 lutego 2021 r. Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 1953683/20 wydał postanowienie o umorzeniu postanowienia wobec skutecznego wniesienia sprzeciwu i utraty mocy nakazu zapłaty z dnia 1 lutego 2021 r.

W dniu 25 maja 2021 r. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wniósł pozew przeciwko M. J. o zapłatę 6.349,83 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie naliczanymi od kwoty 1.813 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powód podniósł, że wierzytelność dochodzona pozwem wynika z umowy pożyczki nr (...) z dnia 31 sierpnia 2018 r., zawartej przez pozwaną z pożyczkodawcą - (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Na kwotę żadaną treścią pozwu składają się:

- należność główna w wysokości 4.874,65 zł;
- odsetki za opóźnienie w kwocie 1.475,18 zł, skapitalizowane na dzień poprzedzający złożenia pozwu.

Wobec niespłacenia kwoty pożyczki zgodnie z zawartą umową przez pożyczkobiorcę, pożyczkodawca na podstawie §8 umowy pożyczki wypowiedział pozwanej przedmiotową umowę i wezwał do dobrowolnego zaspokojenia roszczenia.

Powód wskazał, iż zawarł z pożyczkodawcą umowę cesji wierzytelności, nabywając tym samym w/w wierzytelność względem pozwanej.

W dniu 26 marca 2020 r. uległa zmianie nazwa powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W..

Pozwana M. J. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwana zakwestionowała roszczenie co do wysokości, podnosząc, iż powód nie wskazał z czego wynika żądana kwota i w jaki sposób została wyliczona. Nadto pozwana podniosła zarzut spełnienia roszczenia oraz brak podstaw obciążenia jej kwotą opłaty przygotowawczej i prowizją, które są określone na nieznajdującym żadnego uzasadnienia poziomie. Pozwana wskazała, że skoro powód nie dochodzi kwoty 5.115,08 zł, na którą składają się należności z tytułu prowizji, opłaty przygotowawczej oraz kwoty 125,35 zł z należności głównej, to należy uznać, iż kwota ta powinna być zaliczona na kwotę należności głównej 5.000 zł, a więc w konsekwencji uznać należy, iż roszczenie z pożyczki zostało spełnione przez pozwaną.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 sierpnia 2018 r. M. J. drogą elektroniczną złożyła kierowany do (...) Sp. z o.o. wniosek o udzielenie pożyczki gotówkowej w kwocie 5.000 zł.

W dniu 28 sierpnia 2018 r. M. J. zawarła z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...) - (...).

Pożyczki udzielono na następujących warunkach:

- okres pożyczki- 130 tygodni;
- całkowita kwota pożyczki- 5.000 zł;
- opłata przygotowawcza- 550 zł;
- prowizja- 4.439,73 zł;
- odsetki umowne- 300,45 zł;
- RRSO- 267,70%;
- całkowity koszt pożyczki- 5.290,18 zł.

Pożyczkodawca obciążył pozwaną innymi kosztami, które pozwana zobowiązana była ponieść w związku z umową kredytu/ pożyczki, tj. opłatą przygotowawczą w wysokości 550 zł i prowizją w kwocie 4.439,73 zł.

W treści umowy wskazano, iż pożyczkodawca będzie uprawniony do pobierania odsetek zgodnie z treścią umowy oraz w przypadku:

- nieterminowej spłaty pożyczki- za okres od dnia wymagalności do dnia zapłaty z zastrzeżeniem zakazu anatocyzmu, pobierane będą odsetki karne w wysokości maksymalnych odsetek ustawowych za opóźnienie, które obecnie wynoszą 14% w skali roku;
- odstąpienia pożyczkobiorcy od umowy pożyczki, za okres od dnia wypłaty kwoty pożyczki do wypłaty, do dnia jej zwrotu przez pożyczkobiorcę.

Odsetki umowne w przypadku odstąpienia naliczane będą w wysokości maksymalnej.

W przypadku, gdy pożyczkobiorca uchybi terminom spłaty którejkolwiek z czterech pierwszych rat pożyczki, naruszy zasady promocji odpisanej w załączniku 6, tracąc tym samym możliwość skorzystania z niej.

Pożyczkobiorczyni zobowiązana była do płatności rat w wysokości 167,72 zł (od 1 do 52 raty) i 20 zł (od 53 do 129 raty) oraz ostatniej raty w kwocie 26,74 zł.

Pożyczkodawca zastrzegł, iż jeżeli w okresie 30 kolejnych dni następujących po dniu wymagalności pierwszej z niezapłaconych rat pożyczki zgodnie z harmonogramem spłat, pożyczkobiorca nie dokona spłaty wszystkich należnych kwot, pożyczkodawca może skierować sprawę do sądu o ich zapłatę wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu i kosztami procesu, o których mowa w ust. 2.

(dowody: wniosek o udzielenie pożyczki gotówkowej w (...) Sp. z o.o.- k. 20-23, umowa pożyczki gotówkowej nr (...) - (...) k. 24-28, harmonogram spłat- k. 29-31, formularz informacyjny dotyczący umowy pożyczki- k. 32-37, wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy- k. 38, załączniki do umowy (...) - . 39-41)

Pożyczkobiorczyni zgodnie z zawartą przez strony umową otrzymała do dyspozycji kwotę 5.000 zł.

(dowód: potwierdzenie wykonania operacji- k. 42)

Pożyczkobiorczyni dokonała częściowej spłaty należności względem powoda. W dniu 23 lutego 2019 r. pożyczkodawca skierował do pozwanej pismo stanowiące wypowiedzenie umowy pożyczki. W treści pisma wskazano, iż na podstawie §5 ust. 5 dokonuje rozwiązania umowy pożyczki ze skutkiem natychmiastowym, jednocześnie wzywając pożyczkobiorczynię do zapłaty kwoty w wysokości 7.113,38 zł.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki- k. 43)

W dniu 25 marca 2019 r. (...) Sp. z o.o. zawarł z (...) Sp. z o.o. umowę zakupu wierzytelności. W dniu 28 marca 2019 r. ww. podmioty dokonały cesji wierzytelności, w oparciu o którą powód nabył wierzytelność względem pozwanej wynikającą z umowy pożyczki nr (...).

(dowód: akt cesji- k. 51, załącznik do aktu cesji- k. 52, ramowa umowa zakupu wierzytelności- k. 44-50)

Treścią pisma z dnia 5 kwietnia 2019 r. powód zawiadomił pozwaną o fakcie nabycia przedmiotowej wierzytelności, jednocześnie wzywając pozwaną do uregulowania zadłużenia w wysokości 7.018,28 zł.

(dowód: zawiadomienie o cesji wierzytelności wraz z wezwaniem do zapłaty- k. 53-54)

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt przez stronę powodową. W ocenie Sądu ich autentyczność nie budzi bowiem wątpliwości.

Powództwo jest niezasadne.

W ocenie Sądu przedstawione przez powoda dokumenty wykazują fakt, iż strony postępowania łączyła umowa pożyczki z dnia 28 sierpnia 2018 r. o nr (...).

Zgodnie z treścią art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis ten określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Zaznaczyć też trzeba, że przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach

(art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, publ. OSNC 1997 nr 6-7 poz. 76). Jest to wyrazem zasady, że to strony powinny być zainteresowane wynikiem postępowania oraz że to one dysponują przedmiotem postępowania, m. in. poprzez powoływanie i przedstawianie sądowi wybranych przez siebie dowodów.

Zaprzeczenie dokonane przez stronę procesową powoduje, że istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności stają się sporne i muszą być udowodnione. W razie ich nieudowodnienia sąd oceni je na niekorzyść strony, na której spoczywał ciężar dowodu, chyba że miał możliwość przekonać się o prawdziwości tych twierdzeń na innej podstawie (tak m. in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 kwietnia 1975 r., sygn. akt III CRN 26/75, niepublikowanym – źródło Lexis.pl nr 318425).

Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Przelew wierzytelności jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej. Przedmiotem cesji mogą być przede wszystkim wierzytelności, rozumiane jako prawa podmiotowe przysługujące wierzycielowi do żądania od dłużnika spełnienia świadczenia (w tym zarówno całe wierzytelności, jak i ich części) – zob. szerzej J. Mojak, komentarz do art. 509 [w:] K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, T. 2, Warszawa 2013.

Powód przedłożył dokumenty, z których wynika, iż nabył on od pierwotnego wierzyciela pozwanej prawo do dochodzonej w niniejszej sprawie wierzytelności. Zatem należy uznać, iż powód skutecznie wykazał ciągłość prawną do przedmiotowej wierzytelności.

Pozwana kwestionowała zasadność naliczenia opłaty przygotowawczej i prowizji. Powód nie wskazał zaś wprost, z czego dokładnie wynika dochodzona przez niego należność określona treścią pozwu. Jednocześnie strony są zgodne co do faktu uiszczenia przez pozwaną przynajmniej części należności. Jednakże należy zaznaczyć, iż powód nie przedstawił wyliczeń wskazujących na to, w jakiej kwocie pozwana dokonała spłaty zaległości, w jakich terminach i w jaki sposób zostało to rozliczone. Tym samym powód nie wykazał wysokości roszczenia. W braku powyższego Sąd nie jest w stanie zweryfikować wysokości kwoty należnej powodowi. Innymi słowy, wobec braku dokładnych informacji dotyczących zarówno dat i kwot uiszczonych należności, niemożliwe staje się zweryfikowanie, czy żądana pozwem kwota jest zasadna.

Niezależnie od tego, w ocenie Sądu zastrzeżenie prowizji w kwocie 4 439, 73 zł niemalże równej wysokości udzielonej pożyczki - 5000 zł, jak i opłaty przygotowawczej w kwocie 550 zł jest postanowieniem abuzywnym. Na wstępie wskazać trzeba, że to, iż pozaodsetkowe koszty kredytu określone w umowie mieszczą się w limicie określonym w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, nie oznacza, że nie naruszono praw konsumenta. Zdaniem Sądu fakt, że koszty te są ustalone na poziomie niższym niż maksymalny pułap ustawowy nie wyłącza możliwości ich prawnej analizy także przez pryzmat innych norm prawa cywilnego w tym art. 385(1)– 385(3) kc. Celem regulacji określonych w ustawie o kredycie konsumenckim jest ochrona konsumentów przed nadmiernym obciążaniem ich kosztami udzielonych kredytów, a nie przyznawanie pożyczkodawcy uprawnienia do naliczania opłat w maksymalnej przewidzianej przez tę ustawę wysokości bez względu na to czy poniósł on jakiegokolwiek koszty związane z zawarciem umowy pożyczki. Tak wskazał również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w orzeczeniu z dnia 3 września 2020 r w sprawie C- 84/19, w którego uzasadnieniu wskazano, iż przepis krajowy art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, nie wydaje się sam w sobie określać praw i obowiązków stron umowy, lecz poprzestaje na ograniczeniu ich swobody ustalenia pozaodsetkowych kosztów kredytu powyżej pewnego poziomu i w żaden sposób nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy sprawdził, czy takie ustalenie ma ewentualnie nieuczciwy charakter. Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (DZ. U. 1993, L 95, s.29) należy w ocenie TSUE interpretować w ten sposób, że warunek umowny, który nie był indywidualnie negocjowany i który obciąża konsumenta pozaodsetkowymi kosztami kredytu, w tym kosztami prowadzenia działalności gospodarczej kredytodawcy poniżej maksymalnego pułapu ustawowego

może zostać uznany za nieuczciwy w rozumieniu tego przepisu. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane mogą być uznane za nieuczciwe jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczną nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Znacząca nierównowaga wynikających z umowy świadczeń jak i obowiązków ze szkodą dla konsumenta ma miejsce, gdy przedsiębiorca obciąża konsumenta kosztami nieproporcjonalnymi w stosunku do świadczeń i otrzymanego kredytu. Ocena co do tego, czy sytuacja taka ma miejsce należy do sądu krajowego. Trybunał wielokrotnie podkreślał, że ustalenia nieuczciwego charakteru postanowień umownych, stojących w sprzeczności z wymogami dobrej wiary można dokonać sprawdzając, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby taki warunek w drodze negocjacji indywidualnych (por. wyrok z dnia 7 listopada 2019 r., C-419/18 i C 483/18 i przytoczone tam orzecznictwo).

W świetle art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Skutkiem uznania postanowienia za niedozwolone jest to, że nie wiąże ono konsumenta. Przez „dobre obyczaje” należy rozumieć pozaprawne reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. W swoim orzecznictwie zarówno Sąd Najwyższy, jak i sądy powszechne przyjmują, że za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy w pierwszej kolejności uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową stron (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 maja 2009 r., VI ACA 1473/08). Poza tym sprzeczne z dobrymi obyczajami są zatem np. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., VI ACA 771/10). W tym kontekście pozwana zakwestionowała wysokość wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 4439,73 zł i opłaty przygotowawczej w kwocie 550 zł, twierdząc, że zapisy te stanowią klauzule abuzywne. W ocenie Sądu należy się z tym zgodzić. Wskazać trzeba, że tak wyliczona prowizja co prawda nie narusza przepisów ustawy o kredycie konsumenckim określających wartość maksymalnych kosztów kredytu (art. 36a), co nie oznacza jednak, że nie jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i nie narusza rażąco interesów konsumenta. Zgodnie bowiem z definicją umowną „prowizja” to opłata na rzecz pożyczkodawcy li tylko za udostępnienie pożyczkobiorcy kwoty środków należnych mu na podstawie umowy pożyczki. Trudno więc zgodzić się z tym, by tak zdefiniowana opłata stanowiła aż koszt rzędu niespełna 5000 zł. Co więcej, zapis taki stanowi obejście przepisów o odsetkach maksymalnych, które to odsetki stanowią przecież wynagrodzenie za korzystanie z kapitału pożyczkodawcy. Dodatkowo także opłata przygotowawcza w wysokości 550 zł narusza dobre obyczaje, gdyż nie sposób przyjąć, by sporządzenie umowy, za jakie opłata ta była należna, pociągało za sobą aż taki koszt, skoro umowa ta została sporządzona na powszechnie stosowanym przez powoda formularzu.

Poza tym, skoro pozwana zakwestionowała wysokość prowizji, to rzeczą powoda było wykazanie, jakie realnie koszty z tytułu udostępnienia pożyczki były poniesione, czemu nie sprostał. Zaakcentować ponownie należy, że określenie ustawowo maksymalnych kosztów pozaodsetkowych pożyczki nie oznacza, że zawsze w tej maksymalnej wysokości się należą. Koszt z natury rzeczy oznacza bowiem wartość realnie poniesioną, która w razie sporu w tym przedmiocie powinna być przez powoda wykazana.

W związku z powyższym, skoro zgodnie z umową pożyczki pozwana miała spłacić 10 290, 18 zł, a powód tytułem należności głównej żąda 4 874, 65 zł (żądane odsetki za opóźnienie nie zostały bowiem wykazane), to pozwana dotychczas spłaciła 5415,33 zł, czyli ponad kwotę wypłaconych jej środków i odsetek kapitałowych.

Reasumując wskazać należy, że rzeczą powoda jest udowodnić roszczenie, zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. To powód inicjuje wszczęcie procesu, zatem dokonując wniesienia pozwu winien w sposób niebudzący wątpliwości wykazać zasadność wysuniętych przez siebie roszczeń.

Wobec powyższego Sąd na podstawie powołanych przepisów powództwo jako niewykazane oddalił (pkt I wyroku).

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c., mając na uwadze zasadę odpowiedzialności stron za wynik procesu- punkt II wyroku. Na koszty procesu złożyła się kwota 1.800 zł stanowiąca koszt zastępstwa procesowego ustalony w oparciu o §2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.)- oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.